

Õiguskantsler

Teie 16.05.2016 nr

Meie 01.06.2016 nr 6-1/160650/1602386

Mootorsõiduki juhi kohustus hüvitada jalakäijale tekitatud kahju

Austatud []

Palusite kontrollida, kas mootorisõiduki kui suurema ohu allika valdaja kohustus hüvitada jalakäijale või jalgratturile liiklusõnnetuses tekkinud kahju, isegi kui süüdi on jalakäija või jalgrattur, on kooskõlas omandipõhiõigusega. Samuti palusite hinnata, kas suurema ohu allikaks tuleks pidada ka jalgratast.

Mootorsõidukite liiklusesse lubamine tekitab paratamatult, sõltumata juhi oskustest või kogemustest, riske. Mootorsõidukil on väga suur mass ning kiirus, mistõttu pole seda võimalik koheselt peatada. Kokkupõrkel teiste sõidukite või inimestega võivad olla väga rängad tagajärjed. Mootorsõiduk võib muutuda juhitamatuks hoolimata juhi tegevusest, näiteks halbade teeolude või tehnilise vea tõttu. Seetõttu on seadusandja [võlaõigusseaduse](#) §-s 1057 sätestanud, et mootorsõiduk on suurema ohu allikas.

Sarnaselt on suurema ohu allikateks ka teised asjad, mille olemuse tõttu võib isegi asjatundjalt oodatava hoolsuse rakendamise korral tekkida suur kahju. Näiteks on suurema ohu allikateks relvad või mürgised ained. Kuigi suurema ohu allikate kasutamise lubamine loob kahju tekkimise riski, on see vajalik, sest kasud kaaluvad võimalikud kahjud üles.

Suurema ohu allika omamine loob kahju tekkimise riski kõigile inimestele, ent suurema ohu allika olemasolust ja kasutamisest võidab enim selle valdaja. Seetõttu on õiglane, et kui suurema ohu allikas peaks tekitama kahju, hüvitab selle valdaja, kelle tõttu risk on tekkinud. Sellise lähenemise on võtnud omaks paljud riigid, nende hulgas ka Eesti.¹ Kuna suurema ohu allikas võib põhjustada kahju sõltumata selle valdaja tegevusest, on suurema ohu allika valdaja kohustatud kahju hüvitama hoolimata süü puudumisest.

Suurema ohu allika valdaja vastutus pole siiski absoluutne. Kui kahju tekkimises on süüdi kannatanu, võimaldab võlaõigusseaduse § 139 võtta seda arvesse ning vähendada kahjuhüvitist. Kui kahju tekkis ainult kannatanust tuleneval asjaoludel, on kahjuhüvitist võimalik vähendada ka nullini.² Näiteks kui täiskasvanud jalakäija astub punase fooritule põlemise ajal liikuva

¹ V. Štorman. Riskivastutuse eeldused ja ulatus mootorsõidukiga kahju põhjustamise korral. Magistritöö. Tartu Ülikool, 2015.

² Riigikohus on asunud sarnasele seisukohale näiteks lahendites [3-2-1-7-13](#) (p 27 jj) ja [3-2-1-64-15](#) (p 12). Harju Maakohus on langetanud [otsuse \(2-14-31614\)](#), milles vähendati jalakäijatele põhjustatud kahju hüvitamise kohustust nullini.

mootorsõiduki ette ning mootorsõiduki juhil ei ole võimalik kokkupõrget vältida, ei ole mootorsõiduki juht kohustatud hüvitama kogu tekkinud kahju ning sõltuvalt asjaoludest ei pruugi üldse olla kohustatud kahju hüvitama.

Seega, kuigi mootorsõiduki valdaja vastutab eelduslikult igasuguse mootorsõidukiga tekitatud kahju eest, võimaldab võlaõigusseadus kahju hüvitist vähendada õiglase määran. Kahju hüvitamise kohustus küll riivab mootorsõiduki omandipõhiõigust, ent see riive on vajalik teiste isikute õiguste kaitseks ning on proportsionaalne.

Õiguskirjanduse kohaselt ei ole jalgratas suurema ohu allikas,³ sest võrreldes mootorsõidukitega on jalgratas suhteliselt kerge ning väikese kiirusega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Sten Andreas Ehrlich 693 8408
StenAndreas.Ehrlich@oiguskantsler.ee

³ Vt näiteks [O.J. Luik, Liikluskindlustus kui kohustuslik vastutuskindlustus. Magistritöö. Tartu Ülikooli Õigusinstituut, 2004](#). Lk 27.